

Лешчанка Н. В., Біруля Т. П.
г. Мінск,
Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт
культуры і мастацтваў

АСАБЛІВАСЦІ САМАСТОЙНАЙ РАБОТЫ СТУДЭНТАЎ НА АСНОВЕ ДЫСТАНЦЫЙНАГА НАВУЧАННЯ

Наяўнасць камп'ютэрных сетак дае магчымасць скарыстацца інфармацыйнымі рэсурсамі, навучальнымі курсамі, базамі дадзеных, інфармацыйна-пошукавымі і інфармацыйна-даведачнымі сістэмамі, што вядзе да пошуку эфектыўных дыдактычных прыемаў навучання студэнтаў.

Сення нарастальная роля ведаў і неабходнасць апрацоўкі вялікіх аб'ёмаў новай інфармацыі фармуе сацыяльны заказ грамадства на падрыхтоўку спецыяліста, які валодае арганізацыяй самастойнай працы ў пошуку, апрацоўцы, трансфармацыі, перадачы, выкарыстанні і захоўванні атрыманай інфармацыі.

Пад арганізацыяй самастойнай працы ў вышэйшай школе разумеецца сістэма мер па выхаванні актыўнасці і самастойнасці навучэнца, па выпрацоўцы ўменняў рацыянальнага набыцця інфармацыі.

У навукова-метадычнай літаратуры вылучаюць два падыходы ў вызначэнні дыстанцыйнага навучання:

1) абмен інфармацыяй паміж выкладчыкам і студэнтам (групай студэнтаў) з дапамогай кампутарных сетак або іншых сродкаў тэлекамунікацый, які дазваляе кантраляваць веды навучэнцаў (суб'ект-аб'ектныя адносіны, якія ствараюцца ў працэсе рэпрадуктыўнага навучання);

2) дамінаванне прадуктыўнай дзейнасці навучэнцаў выбудоўваецца з дапамогай сучасных сродкаў тэлекамунікацыі, якія прадугледжваюць актыўны ўдзел студэнтаў у працэсе навучання (суб'ект-суб'ектныя адносіны, якія ствараюцца ў даследчай і самаадукацыйнай дзейнасці).

Другі падыход грунтуецца на інтэграцыі моўнай падрыхтоўкі, інфармацыйных і педагагічных тэхналогій, якія забяспечваюць інтэрактыўнасць узаемадзеяння суб'ектаў адукацыі і павышэнне якасці навучання [1].

Асноўнымі педагагічнымі ўмовамі арганізацыі самастойнай працы, якая базуецца на метады дыстанцыйных праектаў у ходзе моўнай падрыхтоўкі, з'яўляюцца:

– стварэнне адукацыйнага асяроддзя, якое фармуе цікавасць студэнтаў да вучэння, якое рэалізуе ў працэсе навучання іх схільнасці, якое спрыяе станаўленню прафесіяналізму і кампетэнтнасці будучых спецыялістаў;

– арганізацыя мэтанакіраванага ўзаемадзеяння ўдзельнікаў адукацыйнага працэсу, накіраванага на раскрыццё індывідуальнасці кожнага студэнта сродкамі дыстанцыйнага навучання праз праектную дзейнасць;

– фарміраванне вопыту даследчай, самаадукацыйнай і крэатыўнай дзейнасці студэнтаў у ходзе моўнай падрыхтоўкі ў працэсе стварэння навучальных праектаў ажыццяўляецца на аснове самастойнай пастаноўкі і прыняцця мэты вучэння, арганізацыі яе дасягнення [2].

Галоўная мэта сістэмы дыстанцыйнага навучання – максімальнае задавальненне адукацыйных патрэбаў навучэнцаў па самым шырокім спектры спецыяльнасцяў, дыяпазону узроўняў адукацыі, навучальных устаноў і інфармацыйна-адукацыйных рэсурсаў, незалежна ад месца знаходжання, як навучэнца, так і адукацыйнага рэсурсу або паслугі, у якіх ён мае патрэбу, з выкарыстаннем выкладчыкам сучасных інфармацыйных і тэлекамунацыйных тэхналогій. У прыведзеным вызначэнні адлюстроўваецца не толькі спецыфічны характар узаемадзеяння суб'ектаў навучання з дапамогай новых інфармацыйных тэхналогій і тэхнічных сродкаў, падзеленасць навучэнцаў і выкладчыкаў вялікімі адлегласцямі або часам працы, але і асаблівыя характарыстыкі дыстанцыйнага навучання, заснаванага на інтэграцыі адукацыйных тэхналогій, ўліку індыўідуальных запытаў навучэнцаў, пабудове індыўідуальнай траекторыі навучання [3].

З развіццём інфармацыйных і камунікацыйных тэхналогій асноўная каштоўнасць праектнай сістэмы навучання складаецца ў тым, што яна арыентуе навучэнцаў на стварэнне адукацыйнага прадукту, а не на вывучэнне якой-небудзь тэмы.

Спалучэнне дыстанцыйнага навучання і метаду праектаў дазваляе яшчэ ў працэсе навучання ў ВНУ фарміраваць веды і ўменні студэнтаў у арганізацыі і правядзенні самастойнай работы па засваенні абранай імі прафесіі на аснове сучасных інфармацыйных, камунікацыйных і педагагічных тэхналогій.

Варта адзначыць, што асаблівасці арганізацыі самастойнай працы студэнтаў і выкарыстанне сучасных інфармацыйных тэхналогій цесна звязаныя паміж сабой і з'яўляюцца ўзаемна падтрымліваючымі, гэта значыць выкарыстанне інфармацыйных тэхналогій патрабуе ад студэнтаў большай самастойнасці, а працэс самастойнай працы мае патрэбу ў больш эфектыўнай і сучаснай арганізацыі.

Такім чынам, арганізацыя самастойнай работы студэнтаў выступае як найважнейшая сродак павышэння прафесійна-пазнавальнай актыўнасці будучых спецыялістаў. Менавіта ў ёй выяўляецца матывацыя студэнта, яго мэтанакіраванасць, індыўідуальныя стылі вучэбнай дзейнасці, а таксама самаарганізаванасць, самастойнасць, самакантроль, самавыхаванне і іншыя асобныя якасці.

Прымяненне гатовых электронных навучальных і кантралюючых праграм дазваляе выконваць канкрэтныя задачы пры самастойнай працы па навучанні розных аспектах мовы: фанетыцы, граматыцы, вуснай мовы, пісьму, аўдыраванню. Такія праграмы складаюцца з тэарэтычнай, практычнай частак і сістэмы кантролю. Электронная форма адукацыйнай інфармацыі ўяўляе сабой зручную альтэрнатыву традыцыйным папяровым вучэбным матэрыялаў: падручнікам, дапаможнікам, часопісам.

Галоўныя перавагі электроннай формы прадстаўлення вучэбнай інфармацыі для самастойнай працы студэнтаў маюць вялікія выразныя здольнасці ў прадстаўленні навучальнага матэрыялу (відэа, гук, дынамічныя выявы – анімацыі), інтэрактыўнасць. Для выкладчыка прадастаўляецца магчымасць хуткага ўнясення выпраўленняў і даданняў у навучальны матэрыял, а таксама з'яўленне новых спосабаў дастаўкі інфармацыі студэнтам праз спецыяльныя архівы на серверах, з дапамогай электроннай пошты і адукацыйных вэб-старонак, а гэтак жа ў выглядзе электронных бібліятэк і магчымасцяў эфектыўнага пошуку патрэбных звестак у велізарных масівах інфармацыі. Важнае месца займае прымяненне інфармацыйных тэхналогій у стварэнні тэматычных праектаў. Станоўчымі момантамі гэтай формы работы з'яўляюцца не толькі развіццё ў студэнтаў уменняў самастойна ажыццяўляць пошук і ацэнку інфармацыі, творчы падыход, але і калектыўная праца над праектам.

Аб'яднанне педагагічных і інфармацыйных тэхналогій у адукацыі, з'яўленне камп'ютэрных мультымедычных сістэм і інтэрактыўных камп'ютэрных праграм, развіццё тэлекамунікацыйных сетак даюць магчымасць пабудовы якасна новага інфармацыйна-адукацыйнага асяроддзя як асновы для развіцця і ўдасканалення сістэмы адукацыі.

Сення адукацыйнае асяроддзе ў сістэме прафесійнай адукацыі мае іншы статус: інфармацыйна-адукацыйнага асяроддзя, у якім ідзе пастаяннае імклівае абнаўленне такога кампанента педагагічнай сістэмы, як сродкі навучання. Самастойная праца навучэнца можа служыць асновай перабудовы яго пазіцый у вучэбна-выхаваўчым працэсе, асновай фарміравання прафесійна значных якасцяў. Пры гэтым арганізацыя самастойнай працы ў сучаснай методыцы выкладання ў ВНУ павінна будавацца на аснове супрацоўніцтва выкладчыкаў са студэнтамі ў падрыхтоўцы вучэбна-метадычных комплексаў, дыдактычных сродкаў навучання.

Адукацыйныя ўстановы павінны рыхтаваць спецыялістаў, якія свабодна арыентуюцца ў сучаснай інфармацыйнай прасторы і здольных прымяняць атрыманую інфармацыю ў сваёй прафесійнай дзейнасці. Інфармацыйныя тэхналогіі, якія выкарыстоўваюць кампутарныя формы навучання, сучасны ўзровень развіцця тэлекамунікацый, дыстанцыйныя тэхналогіі могуць стаць асновай сучаснага працэсу навучання замежным мовам у ВНУ.

Спіс цытаваных крыніц

1. Новикова, Э. Б. Организация самостоятельной работы студентов на основе дистанционного обучения и метода проектов : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.08 / Э. Б. Новикова. – М., 2009. – 184 с.
2. Дистанционное обучение : учеб. пособие / под. ред. Е. С. Полат. – М. : Гуманит. изд. центр «ВЛАДОС», 1998. – 192 с.
3. Хуторской, А. В. Дистанционное обучение и его технологии / А. В. Хуторской // Компьютерра. – 2002. – № 36. – С. 26–30.